

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 20 Ocak 2016

Orta Vadeli Programların Türkiye'si...

Orta Vadeli Program (OVP) yayınlandı. OVP'ler üçer senelik zaman ufku altında ulusal ekonominin temel ekonomik dengelerini kamuoyu ile paylaşmakta. Türkiye ekonomisinin yakın-orta dönem göstergeleri, ilgili belgelerde yer almakta. Geçtiğimiz hafta başında yayınlanan "yeni" OVP de 2018'e değin ulusal ekonominin yol haritasını çizmekte.

"Yeni" OVP'yi bir sene önceki "eski" OVP ile karşılaştırdığımızda Türkiye ekonomisinin süregelen durgunluk içerisinde bozulan dengelerinin yansımaları görebiliyoruz. Aşağıdaki tablo bu süreci sergilemekte.

Tablo'da "eski OVP 2014-2017 arasını, güncel olanı "yenisi" ise 2015-2018 arasını betimliyor. Satır başlarıyla karşılaştıralım: *Büyüme oranının* eski OVP'de "potansiyel" büyüme hızı olarak kabul edilen yüzde 5'e 2016'da ulaşılacağı varsayılmakta idi; *yeni OVP* ise bu beklentiyi 2017'ye çekmiş. *Eski OVP* milli geliri (GSYH) 2015'te 850 milyar dolar, fert başına düzeyini ise 10,936 dolar olarak tasarlamaktaydı. Aynı verileri *yeni OVP*'de ancak 2018'de beklemekteyiz. Yani, *yeni-Türkiye*'nin ekonomisinin 2013 düzeyine ancak 2018'de ulaşabileceği anlaşılıyor.

Enflasyon ve işsizlik öngörülleri de mevcut OVP patikasında, *eski OVP*'ye görece daha kötümser bir görünüm sunuyor. Türkiye'nin uzun süredir özlemini çektiği "yüzde 5 enflasyon hedefinin" gerçekleşmesi ancak 2018 sonuna ötelenmiş. İşsizlik oranının ise yüzde 10'un üzerine çıktıktan sonra ancak program ufkunun son yılında, yani 2018'de, yüzde 9.6'ya düşeceği varsayılmakta.

OVP metinlerine yönelik en temel eleştiri, program öngörülerinin tutarlılık göstermediği ve bir planlama disiplini yaratmadığına ilişkindi. Mevcut programda da bu eksikliğin sürmekte olduğunu gözlüyoruz. Bu bağlamda, örneğin, OVP'nin temel fiyatlandırma varsayımlarından en önemlisi olan *döviz kurunun* son derece abartılı bir iyimserlik içerisinde tahmin edildiği görülmekte. OVP'de döviz kuru varsayımı açık olarak belirtilmemiş. Ancak, Programın Türk Lirası ve ABD doları üzerinden verilmiş olan GSYH hedeflerinden döviz kuru beklentisini hesaplamak son derece kolay bir işlem. Böylesi bir egzersiz bize 2016 yıl sonu kur beklentisini 2.99 TL/ABD\$ dolar olarak veriyor. 2018 sonunda ise kur beklentisi 3.24 TL.

Mevcut kur öngörülleri 2017 ve 2018'de Türk Lirasının ABD doları karşısında birikimli olarak toplam yüzde 8 değer yitireceğini dile getiriyor. Oysa OVP'nin aynı dönemdeki fiyat beklentileri birikimli olarak toplamda yüzde 20.4 boyutunda bir enflasyon yaşanmasını öngörüyor. Yani ulusal fiyat düzeyi toplamda yüzde 20.4 artış gösterecek iken, döviz kurundaki değişimin sadece yüzde 8 olacağını varsayılması, Türk Lirasının yeniden (yaklaşık yüzde 12 düzeyinde) aşırı değerlenme içerisinde olacağı beklentisini ifade ediyor.

Böylelikle, Türk Lirasının aşırı değerlenmesinin olanaklı kıldığı ucuz ithalat – ucuz tüketime dayalı *spekülatif büyüme* balonu yeni Türkiye'nin ısrarla gündeminde kalacağı anlaşılıyor. Bu döngüyü olası kılacak senaryo ise ancak ve ancak sıcak paranın yüksek faiz politikası aracılığıyla Türkiye'ye çekilmesiyle gerçekleşebilir. Hedefler (iyi niyet temennileri mi? desek) ne siyasi, ne de reel gerçeklerle bağdaşıyor.

OVP Belgelerinde 2013 - 2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GSYH Reel Büyüme Hızı (%)						
"Eski" OVP 2014-2017	4.1	3.3	4.0	5.0	5.0	..
"Yeni" OVP 2015-2018	..	2.9	4.0	4.5	5.0	5.0
GSYH (Milyar \$)						
"Eski" OVP 2014-2017	822	810	850	907	971	..
"Yeni" OVP 2015-2018	..	799	722	736	796	854
Fert Başına GSYH (\$)						
"Eski" OVP 2014-2017	10,807	10,537	10,936	11,541	12,229	..
"Yeni" OVP 2015-2018	..	10,390	9,286	9,364	10,030	10,659
Enflasyon (yıl sonu TÜFE, %)						
"Eski" OVP 2014-2017	7.4	9.4	6.3	5.0	5.0	..
"Yeni" OVP 2015-2018	..	8.2	8.8	7.5	6.0	5.0
Cari İşl. Dengesi / GSYH (%)						
"Eski" OVP 2014-2017	-7.9	-5.8	-5.4	-5.4	-5.2	..
"Yeni" OVP 2015-2018	..	-5.8	-4.4	-3.9	-3.7	-3.4
İşsizlik (%)						
"Eski" OVP 2014-2017	9.0	9.6	9.5	9.2	9.1	..
"Yeni" OVP 2015-2018	..	9.9	10.2	10.2	9.9	9.6